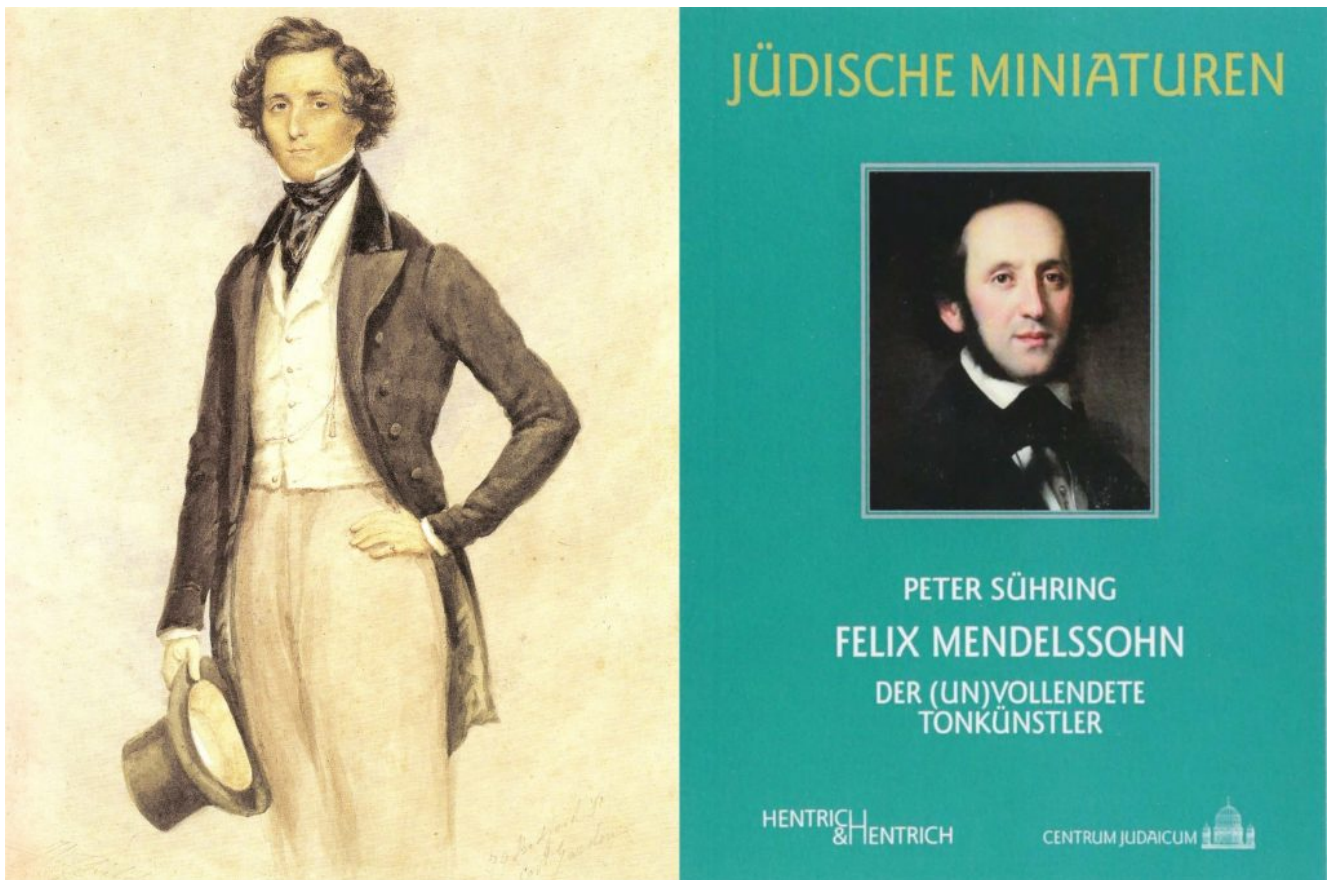

Nytt ljus på Mendelssohn i tysk skrift

Peter Sühring: Felix Mendelssohn. Der (un)vollendete Tonkünstler (Jüdische Miniaturen)

Hentrich & Hentrich, 2018. ISBN 978-3-95565-285-2

Foton (vänster-höger): Felix Mendelssohn © Eckart Kleßmann ur *Die Mendelssohns, Bilder aus einer deutschen Familie* - © Hentrich & Hentrich

Jüdische Miniaturen heter en skriftserie som i kortformat presenterar olika tyskjudiska kulturpersonligheter inom skilda områden. Bland musikpersonligheter kan man hitta Berlins glömde operettkung Hugo Hirsch, kompositören Arno Nadel, dirigenten Leo Blech (som också verkade på Stockholmsoperan), musikforskaren Gustav Jacobsthal och den kände pianisten Artur Schnabel med flera. Berömdheter blandas med bortglömda och mindre kända. Många får i kortbiografins form sin första presentation, andra omges redan av en rikhaltig litteratur.

Det senare gäller naturligtvis för Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-47), som i Tyskland uppmärksammades stort vid 200-årsjubiléet för snart tio år sedan. En vetenskaplig verkförteckning såg då för första gången dagens ljus och en utgåva av tonsättarens samtliga bevarade brev har getts ut i 12 band (år 2008-17). R. Larry Todds stora biografi från 2003 är numera standardverket över Mendelssohns liv och verk och många tidigare okända kompositioner har getts ut både i tryck och på cd.

Den Berlin-baserade musikvetaren och Mendelssohn-specialisten Peter Sührings ambition är inte att upprepa kända fakta om Mendelssohn. Snarare vill han komplicera bilden genom att belysa mindre kända sidor av tonsättarens verksamhet som faller utanför ramen för den nedärvda schablonbild som trots uppdaterad musikforskning fortfarande lever kvar. Den lilla skriften om knappa 100 sidor tjänar därför som ett viktigt komplement för den som vill tränga djupare in i Mendelssohns liv och gärning.

Misslyckandet med helaftonsoperan *Die Hochzeit des Camacho*, uppförd i Berlin 1827, och vad detta kom att innebära för Mendelssohns fortsatta operaplaner, diskuteras. Så även intrigerna vid tillsättandet av efterträdaren till Carl Zelter vid Sing-Akademie i Berlin och deras betydelse för att kompositören lämnade Berlin.

Att Mendelssohn var den förste som lät uppföra Bachs Matteuspassion är förvisso sant, men mindre känt är att Bach så att säga redan "låg i luften" på flera håll i Tyskland och att verket även framfördes i Frankfurt bara några dagar efter samma begivenhet i Berlin.

Det är naturligt att tyngdpunkten ligger på diskussionen om Mendelssohns förhållande till sitt judiska arv. Föräldrarna var s.k. Neuchristen som lät döpa sina barn innan de själva senare tog det formella steget över till den kristna tron. Men Felix, som mot fadern Abrahams vilja aldrig släppte det judiska namnet Mendelssohn, intog under sitt korta liv en alltmer öppet nyfiken inställning gentemot det

judiska, något som också Jeffrey S. Sposato utvecklar i sin bok *The price of assimilation. Felix Mendelssohn and the nineteenth-century anti-semitic tradition* (OUP 2006).

Han åtog sig också ett kompositionsuppdrag för synagogan i sin födelsestad Hamburg och samarbetade med sin icke-konverterade farbror Joseph med en samlingsutgåva av sin berömde farfars, den judiske upplysningsfilosofen Moses Mendelssohns, skrifter.

En summarisk genomgång av Mendelssohns kompositioner med fokus på mindre kända verk väcker intresse, inte minst för de mig veterligen ännu inte inspelade Humboldt- och Dürerkantaterna, båda tillkomna 1828.

Trots sitt anspråkslösa format är denna lilla skrift viktigt tillskott för den som vill komplettera bilden av den bakom schablonbilden mångt och mycket fortfarande gåtfulle tonsättaren Felix Mendelssohn.

Henry Larsson